

דף לימוד לשבועות

רות אמא של מלכות-דף לימוד חטיבת ביניים

"אמר רבי זעירא : מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר , למה נכתבה ? ללמדך כמה טוב לגומלי חסדים" (רות רבה ב , טו).

סיפור מגילת רות מתרחש בימי השופטים. לאורך המגילה ישנן דמויות אשר עושה חסדים למרות המצב המורכב בארץ. במהלך דף הלימוד נכיר את הדמויות והחסדים שעשו. ומה הסיבה שמגילת רות נקראת דווקא בחג השבועות.

1. הרקע לתקופת מגילת רות: קראו את פרק א' פסוקים א'-ז' ונסו להבין מבין הפסוקים את התקופה בה נכתבה המגילה.

א. מי הדמויות המופיעות בפרק?

ב. מדוע המשפחה עוזבת את בית לחם?

ג. כמה שנים הם גרים במואב?

ד. מה גורם לחזרה לבית לחם בהמשך הפרק?

2. קראו את המדרש מתוך מדרש תנחומה פרשת בהר סימן ג' ועני על השאלות.

"בא וראה כמה קשה לפני הקדוש ברוך הוא לפשוט ידיו בבריותיו.

ממי את למד? מנעמי ובניה ואלימלך בעלה שהיה ראש הדור. באותה שעה כיון שבא הרעב, מה עשה? הניח לארץ ישראל שממה והלך לו לארץ מואב, והיה הקדוש ברוך הוא קוצף עליו, שהיה נשיאו של דורו.

אמר הקדוש ברוך הוא: אילו עזבו בני והניחו את הארץ שממה.

מה כתיב שם? וימת אלימלך איש נעמי (רות א ג). ולא היה לבניו ללמוד מאביהם לחזור לארץ ישראל.

ומה עשו? אף הם נשאו להם נשים מואביות, שלא הטבילו אותם ולא גיירו אותן. שם האחת ערפה (שם שם ד), שהפכה עורף לחמותה. ושם השנית רות (שם), שראתה דברי חמותה. וישבו שם כעשר שנים (שם).

כל עשר שנים הללו היה הקדוש ברוך הוא מתרה בהם, שמא יחזרו בתשובה וישבו לארץ ישראל.

כיון שלא עשו תשובה, התחיל לפשוט ידו במקניהם ובגמליהם.

כיון שלא הרגישו לעשות תשובה, מיד, וימותו גם שניהם מחלון וכליון (שם שם ה). הוי, קשה לפני הקדוש ברוך הוא לפשט ידו באדם הזה"

א. "והיה הקדוש ברוך הוא קוצף עליו" – על מה ה' כועס עליו?

ב. מה היו ההשלכות של מותו של אלימלך?

ג. מה היו שלבי הענישה מה'?

3. " וַתָּשֶׁב נְעָמִי, וְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה כִלְתָהּ עִמָּה, הַשְּׁבָה, מִשְׂדֵי מוֹאָב; וְהָמָּה, בָּאוּ בֵּית לָחֶם, בְּתַחֲלַת, קִצְרֵי שְׁעָרִים" (רות פרק א' כ"ב)

א. קראו את פרק א' פסוקים ז-כ"ב, ספרו כמה פעמים מופיע הפועל שו"ב.

ב. נעמי, ערפה ורות- לאן שבה כל אחת מהן?

4. "וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתִּלְקַט בַּשָּׂדֶה, אַחֲרֵי הַקִּצְרִים; וַיִּקְרַב מִקְרָהּ-- חֲלֶקֶת הַשָּׂדֶה לְבַעַז, אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ." (רות, פרק ב' פס' ג')

א. בתחילת הפסוק מובאים שלושה פעלים שיכולים ללמד אותנו על חריצותה ועל כך

שהיא פעילה. התלמוד הבבלי (שבת קי"ג ע"ב) מוצא משמעות נוספת בפעלים אלה: "

ותלך ותבא ותלקט בשדה אמר רבי אלעזר שהלכה ובאת הלכה ובאת עד שמצאה בני אדם

המהוגנים לילך עמהם" – מדוע לדעתך היא חיפשה אנשים הגונים?

ב. "ויקר מקרה" – רמז לצרוף מקרים שה' תכנן. מה המקרה שקרה ומדוע הוא בעל

משמעות?

5. "יִשְׁלַם יְהוָה, פְּעָלָהּ; וַתְּהִי מִשְׁכַּרְתָּהּ שְׁלָמָה, מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר-בָּאת, לַחֲסוֹת

תַּחַת-בְּנִפְיֹו" (פרק ב' פסוק י"ג) קראו את פרק ב' פסוקים ח- י"ג מה החסד שעושה בעז

עם רות? ואיזה חסד בעז מציין בפני רות שבעבור זה הוא מגן עליה.

6. "וַיֹּאמֶר, בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בְּתִי-- הֵיטִבַּתְּ חֲסִדְךָ הָאֲחֵרוֹן, מִן-הָרִאשׁוֹן: לְבִלְתִּי-לָכֶת,

אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים-- אִם-דָּל, וְאִם-עָשִׂיר" (פרק ג' פסוק י')

קראו בפרק ד' פסוקים י'- י"ב, מה החסד האצילי שעושה בעז עם רות? ולשם מה הוא

עושה זאת?

7. "וַתָּבֹא בַת-שֶׁבַע אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֵּר-לוֹ עַל-אֲדֹנֶיהוּ וַיִּקָּם הַמֶּלֶךְ לְקִרְאָתָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶהָ לָהּ

וַיֵּשֶׁב עַל-בֶּסֶאוֹ וַיִּשֶׂם בָּסָא לְאִם הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׁב לִימִינוֹ" (מלכים א, ב, י"ט) וישם כסא לאם

המלך ואמר ר' אלעזר לאמה של מלכות" בבא בתרא צ"א ע"ב)

הגמרא מפרשת את הפשט אמא של שלמה - בת שבע, לאם המלך, אמא של מלכות -

שיצאו ממנה כל המלכים, זוהי רות.

המגילה בפרק ד' פסוקים י"ז – כ"ב, מסיימת בצאצאים שיצאו מרות. מדוע מכונה בגמרא

רות "אמא של מלכות"?

קריאת מגילת רות בשבועות

8. "וַתֹּאמֶר אֶלְקִטָּה-נָא וְאֶסְפְּתִי בְּעֵמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאֲזַב הַבְּקָר

וְעַד-עֵתָה זֶה שְׁבֵתָה הַבַּיִת מְעֵט" (רות פרק ב' ז')

העונה של מגילת רות מתאימה לעונה של חג השבועות. איזו עונה מתוארת במגילה? איך

נקראים הימים בין פסח לשבועות ומדוע?

9. "וַיְדַוֵּד בֶן-אִישׁ אֶפְרַתִּי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְשֵׁמוֹ יֵשׁוּ וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָּנִים ... " (שמואל א'

י"ז י"ב) על פי המסורת יום פטירתו של דוד המלך בשבועות

א. באיזו עיר נולד דוד? מה הקשר בין מקום הולדתו למגילת רות?

ב. מה הקשר בין רות לדוד?